

JUDEȚUL PUTNA ȘI CADRILATERUL (1939 – 1946). ASPECTE DE ORDIN DEMOGRAFIC ȘI ECONOMIC

**Gheorghe Miron
Ionuț Iliescu**

Problematica internă și externă a României moderne de la cumpăna veacurilor al XIX-lea și al XX-lea, având un rol și o poziție din ce în ce mai conturate în spațiul politic european, prefigura din ce în ce mai vizibil apropierea mult râvnitului moment al desăvârșirii unității statale și naționale.

În primele decenii ale veacului XX, România, îndeosebi politica sa externă, în strânsă determinare cu interesele-i vitale, a fost nevoită, cu o uimitoare abilitate și realism, cu o perspectivă a viitorului bine conturată, să se adapteze și, apoi, să beneficieze de realitățile politice europene, de jocul intereselor marilor imperii aflate în agonie.

Rezultatul a fost pe măsura eforturilor: România a ajuns un factor important de stabilitate în sud - estul Europei, o voce de ascultat, un aliat dorit de ambele forțe politice ale timpului și car vizau supremația pe continent.

În acest context s-au desfășurat evenimentele anilor 1900 - 1913 și apoi ale anilor 1914 - 1918, anii Primului Război Mondial și, implicit, ai Războiului de Întregire a Neamului și de făurire a României Mari, pe fundamentul dreptului multiseclar al nașterii și evoluției istorice ale națiunii române.

Dar, după numai două decenii, tihna reconstrucției, consolidării și dezvoltării economico - sociale și culturale a fost întreruptă dramatic de evenimentele politico - militare ale anilor 1939 - 1945, anii celui de-Al Doilea Război Mondial.

Din nou, România avea să fie părtașă și să suporte consecințele jocului de interese al Marilor Puteri, determinant în alinierea sa de o parte sau alta a taberelor, atitudine izvorâtă din nevoia stringentă de apărare și salvagardare a ceea ce se împlinise între anii 1916 - 1939.

Între 26 iunie și 7 septembrie 1940, România Mare avea să dispară, Uniunea Sovietică, Ungaria și Bulgaria ocupând succesiv Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța, nord – vestul Transilvaniei și, respectiv, sudul Dobrogei.

Înconjurată de vecini care, cu excepția Iugoslaviei, aveau toți motive de nemulțumire, România avea de ales între Hitler și Stalin, în speranța că se va mai putea salva ceva din ce putea fi salvat și l-a ales pe primul, care, în viziunea oamenilor politici de la București, era singurul care îi putea ține pe sovietici în afara granițelor țării ¹.

La 1 iulie 1940, la câteva zile după ce rușii au luat Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța, Carol al II – lea a renunțat la garanțiile anglo – franceze, care existau doar nominal, și a numit un nou guvern, provizoriu, care îl includea și pe Horia Sima, succesorul lui Corneliu Zelea Codreanu.

În ziua în care a preluat puterea, noul guvern condus de Ion Gîruntu și-a declarat dorința de a adera la Axa Roma – Berlin și la 11 iulie 1940 el a anunțat retragerea României din Liga Națiunilor. Tot acum, Carol al II – lea a cerut Germaniei să garanteze frontierele existente ale României și să trimită la București o Misiune Militară, cu scopul de a stabili o cooperare strânsă între armatele celor două țări.

Însă, la 15 iulie 1940, Hitler a răspuns că va putea analiza aceste cereri numai după ce vor fi rezolvate divergențele teritoriale cu Ungaria și Bulgaria ².

---

¹ Stevan Pavlowitch, *Istoria Balcanilor. 1804 – 1945*, Editura Polirom, Iași, 2002, p. 289.

² Keith Hitchins, *România, 1866 – 1947*, Editura Humanitas, București, 1998, p. 441 – 442.

Sudul Dobrogei sau Cadrilaterul, așa cum era cunoscut acest teritoriu, fusese obținut de România după cel de-al doilea Război Balcanic, prin Tratatul de la București, din 23 iulie / 10 august 1913. După Primul Război Mondial, prin Tratatul de la Neuilly – sur – Seine din 27 noiembrie 1919, a rămas în componența României. Statele învinse, din interes propriu sau din solidaritate, au considerat că problema revizuirii tratatelor de pace este una esențială, punând bazele mișcărilor iredentiste și revizioniste.

În perioada interbelică, relațiile româno – bulgare au fost reci, lipsite de consistență politică și economică, datorită reticenței guvernelor de la Sofia care vedeau în România un dușman ³.

Revizionismul bulgar, exprimat prin mijloace diplomatice, a câștigat treptat, teren, în defavoarea României. Mai mult, Germania și Rusia Sovietică au încurajat revizionismul maghiar și bulgar, dându-și mâna în privința revizuirii sau anulării tratatelor încheiate după Primul Război Mondial.

Problema diferendului teritorial româno – bulgar a fost adusă în atenția Germaniei la 27 iunie 1940, în plină criză româno – sovietică, de către ministrul Bulgariei la Berlin, generalul Părvan Draganov, însă a fost sfătuit să mai aștepte și să nu profite de actuala criză pentru a-și satisface propriile revendicări.

După ce Germania a transmis Bucureștiului că nu poate uita că Ungaria și Bulgaria au fost aliații ei în trecut, iar la 15 iulie 1940, într-o scrisoare care era un adevărat rechizitoriu la adresa politicii României față de Germania, Hitler a arătat clar regelui Carol al II – lea că nu va exista nicio colaborare atât timp cât noi nu ne rezolvăm disputele teritoriale cu vecinii.

La 26 iulie 1940, Ion Gîgurtu și Mihail Manoilescu, aflați într-o vizită în Germania, au remis lui Hitler o scrisoare din partea regelui Carol al II – lea, în care România își dădea acordul cu privire la începerea negocierilor cu Ungaria și Bulgaria. A doua zi, la

---

³ Ion Crînguș, Ion Giurcă, *Cedarea și evacuarea Cadrilaterului în anul 1940*, Editura Conphys, Râmnicu Vâlcea, 2010, p. 46.

Berchtesgaden, Hitler asigura delegația bulgară că vor primi Cadrilaterul ⁴.

Cu Rusia Sovietică ajunsă la Gurile Dunării, asediată de pretențiile teritoriale maghiare și bulgare, sprijinite de Germania nazistă și Uniunea Sovietică, România a fost nevoită să cedeze.

Tratatul româno – bulgar în privința Cadrilaterului, ce s-au desfășurat la Craiova între 19 august – 7 septembrie 1940, respectiv cu Ungaria la Turnu – Severin, între 16 și 24 august 1940, au fost finalizate, primele prin încheierea unui tratat semnat de cele două părți, iar cele cu Ungaria întrerupte, din cauza neînțelegerilor, ceea ce a dus la tranșarea problemei de către Germania și Italia, prin Dictatul de la Viena din 30 august 1940.

Înainte de tratativele de la Craiova, la 31 iulie 1940, Wilhem Fabricius, ministrul Germaniei la București, i-a transmis ministrului român de Externe, Mihail Manoilescu, că Hitler socotea că retrocedarea sudului Dobrogei, inclusiv cu Silistra și Balcicul, era o soluție loială și dreaptă, care trebuia acceptată ⁵.

A doua zi, guvernul român l-a trimis la Sofia pe Victor Cădere ⁶, ambasadorul României la Belgrad, pentru a prezenta bulgarilor punctul de vedere român: acceptarea cedării Cadrilaterului, dar cu păstrarea Silistrei și Balcicului, cu o suprafață de 2.000 km pătrați.

Înconjurată de Germania și Italia, partea bulgară s-a dovedit intransigentă în privința teritoriului ce urma a-i fi cedat, mai mult, ministrul de Externe bulgar, Ivan Popov, a refuzat invitația lui Grigore Gafencu de a se întâlni și discuta.

---

⁴ *Ibidem*, p. 52 – 53.

⁵ Dr. Alesandru Dușu, Maia Ignat, 1940 *Drama României. Rapt și umilință*, Editura Universal Dalsi, București, 2000, p. 168.

⁶ **Victor Cădere** (1891 – 1980). Ministru plenipotențiar la Varșovia (1 mai 1932 – 15 septembrie 1935), Belgrad (1 noiembrie 1936 – 25 noiembrie 1940) și Lisabona (15 decembrie 1941 – 1 septembrie 1944).

O ultimă încercare, în privința păstrării Silistrei și Balcicului, a fost făcută de Mihail Manoilescu la 16 august 1940, fără succes însă ⁷.

Astfel, tratativele desfășurate la Palatul Rezidenței Regale din Craiova au debutat într-o stare generală de tensiune, generată mai ales de refuzul bulgarilor de a lăsa Silistra și Balcicul românilor.

Delegațiile celor două state care urmau să înceapă tratativele de la Craiova erau conduse de către Alexandru Crețianu, ministru plenipotențiar, subsecretar de Stat la Ministerul Afacerilor Străine și Svetoslav Pomenov, ministru plenipotențiar. Pe lângă aceștia, se aflau consilieri tehnici, experți și secretariatul general.

La începutul tratativelor de la Craiova, Alexandru Crețianu a prezentat un istoric al negocierilor preliminare desfășurate la Sofia și București, iar șeful delegației bulgare a evocat pe scurt problema Cadrilaterului în relațiile dintre cele două țări. În seara de 19 august 1940, reprezentantul Bulgariei a propus ca documentul să fie redactat ca un tratat de prietenie, în trei puncte, care să cuprindă: clauza de prietenie, descrierea traseului noii frontiere și comisia însărcinată să reglementeze chestiunile legate de noua frontieră.

Cum partea bulgară s-a dovedit intransigentă în privința păstrării de către România a Silistrei și Balcicului, Alexandru Crețianu a respins propunerea privind clauza de amicitie. Problema evacuării Cadrilaterului și a schimbului de populație între cele două țări a generat discuții aprinse între cele două delegații. În timp ce partea bulgară a solicitat evacuarea Cadrilaterului în zece zile, românii au respins această propunere, cedând, în schimb, un răgaz de trei luni, care ar fi permis evacuarea metodică a celor ce urmau să plece din teritoriul cedat ⁸.

Trebuie precizat faptul că schimbul de populație era o problemă pentru ambele părți, dar mai ales pentru România, care deja se confrunța cu un exod al populației din Basarabia și Bucovina, iar

---

⁷ Ion Crînguș, Ion Giurcă, *op. cit.*, p. 59 – 60.

⁸ *Ibidem*, p. 64.

asigurarea locuințelor pentru atâtea persoane era un lucru aproape imposibil, mai ales că se prefigura și problema Transilvaniei.

După mai multe tratative cu privire la timpul acordat pentru evacuarea României și la despăgubirile pe care aceasta urma să le primească pentru pierderile materiale din Cadrilater, după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, șeful delegației bulgare a solicitat ca evacuarea Cadrilaterului să se încheie odată cu cea a teritoriului cedat Ungariei, la 13 septembrie 1940, bulgarii oferind și suma de un miliard de lei drept despăgubire.

În cele din urmă, s-a convenit ca autoritățile civile bulgare să intre în Cadrilater la 15 septembrie 1940, evacuarea să se execute între 20 – 30 septembrie 1940, iar despăgubirile pe care partea bulgară trebuia să le achite au fost stabilite la un miliard de lei.

Tratativele de la Craiova, redactarea și semnarea documentelor au durat 20 de zile, timp în care fiecare parte a încercat să-și impună punctul de vedere. Partea română s-a aflat tot timpul sub presiunea tratativelor cu Ungaria de la Turnu – Severin și a Dictatului de la Viena ⁹.

Părțile au convenit ca schimbul de populație să se efectueze în decurs de trei luni de zile, iar persoanele care erau implicate în schimbul de populație pierdeau cetățenia română sau bulgară, după caz. Proprietățile imobiliare ale acestor persoane erau considerate bunuri abandonate și intrau în proprietatea statelor semnatare.

Persoanele care făceau obiectul schimbului de populație păstrau proprietatea asupra bunurilor lor mobile, iar o Comisie Mixtă româno – bulgară avea sarcina de a soluționa toate contestațiile populației în legătură cu evacuarea bunurilor ¹⁰.

Tratatul de la Craiova din 7 septembrie 1940 pune capăt unui diferend teritorial care dura de peste 27 de ani și a fost încheiat în contextul presiunilor la care a fost supusă România începând cu toamna anului 1939 odată cu încheierea Pactului Ribbentrop –

---

⁹ *Ibidem*, p. 68 - 69.

¹⁰ *Ibidem*, p. 72.

Molotov. Tratatul a fost primul document juridic internațional ratificat de către Ion Antonescu în calitate de Conducător al Statului român, la 10 septembrie 1940.

Ca un preambul la cedările teritoriale din vara anului 1940, Adresa înaintată, în regim de confidențialitate, de către Inspectoratul Regional de Poliție „*Dunărea de Jos*” din Galați, la 30 decembrie 1939, Poliției Orașului Focșani, făcea referire indirectă și la Cadrilater: „*Direcțiunea Generală a Poliției ne face cunoscut că Ministerul Propagandei Naționale a hotărât împiedicarea răspândirii în țară a calendarului pe anul 1940, întocmit de Sinodul bulgar în colaborare cu Direcțiunea Propagandei din Sofia, întrucât conține texte iredentiste față de România și Turcia.*

Acest calendar ar urma să fie introdus în 100.000 exemplare prin intermediul legației bulgare din București și apoi răspândit printre populația minoritară bulgară. Față de cele de mai sus, avem onoare a vă ruga să luați măsuri pentru exercitarea unui control riguros a tuturor coletelor poștale, destinate populației bulgare, din circumscripția dvs., pentru a se împiedica răspândirea acestui calendar”¹¹.

Comunicând această Adresă și Oficiului P.T.T. Focșani, la 9 ianuarie 1940, Poliția Orașului Focșani adăuga: „*Totodată, în interesul prevenirii oricărei acțiuni de propagandă instigatoare pe teritoriul țării noastre ce s-ar înscena prin trimiterea în țară a broșurilor și imprimatelor cu conținut de ațăfare a vreuneia din statele beligerante, în conformitate cu ordinele în vigoare, vă rugăm să binevoiți a dispune ca în colaborare cu organele noastre să se controleze conținutul acestor trimiteri înainte de distribuire pentru a se putea opri de la destinație acelea care au un conținut de ațăfare împotriva vreuneia din statele beligerante.*

În acest scop din partea noastră delegăm pe agenții Vasiliu Ștefan și Ionașcu Stelian, cărora vă rugăm a le încredința

---

¹¹ Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Vrancea (în continuare se va cita: S. J. A. N. Vn.), fond Poliția Orașului Focșani, dosar nr. 23 / 1940, f. 3.

corespondența sosită din străinătate pe aceia care pare suspectă pentru a se verifica de noi, iar după verificare, aceia care are un conținut fără importanță se va restitui.

De la caz la caz, când sunt colecte de verificat, vă rugăm a ne încunoștiința pentru ca acestea să fie verificate împreună cu Dv. de Dl șef al Biroului de Siguranță sau subalternul Dsale”¹².

În baza Ordinului nr. 783 din 24 august 1940 al Ministerului de Interne, Prefectura Județului Putna a întocmit o situație referitoare la bulgarii din județul Putna și care, cel puțin teoretic, puteau produce tulburări în ceea ce privește soarta Cadrilaterului:

- „1. Adjud – 16 gospodării, 6 case de locuit*
- 2. Burcioaia – 2 gospodării, 2 case de locuit – 8 pogoane și 6 prăjini loc arabil, ½ pogan siliște*
- 3. Câmpineanca – o gospodărie, o casă de locuit*
- 4. Focșani – 15 gospodării, o casă de locuit*
- 5. Ivănceși – 2 gospodării, 2 case de locuit, 6 prăjini loc arabil*
- 6. Mărășești – 2 gospodării, 1 casă de locuit*
- 7. Păunești – 3 gospodării, 1 casă de locuit, 5 pogoane loc arabil și 1 pogan fânează*
- 8. Suraia – 1 gospodărie, 1 casă de locuit”¹³.*

Aceasta aparținea medicului de Circumscripție Dumitru Roșeff, soția sa, Maria, româncă, era învățătoare la Școala din localitate. Născut la Cetatea Albă, medicul avea doi copii Tamara, de opt ani și Ion, de șase ani¹⁴.

Ulterior, bulgarii din județul Putna au făcut obiectul unei statistici amănunțite. Aflăm, astfel, că la Adjud locuiau următorii bulgari: Ivan Dobre, grădinar, având un copil și o casă în valoare de 150.000 lei, Al. Dobre; Constantin Dobre, tatăl unui copil, profesor la

---

¹² *Ibidem*, f. 4 – 4 verso.

¹³ S. J. A. N. Vn. , fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 110 / 1940, f. 367.

¹⁴ *Ibidem*, f. 374.

Liceul Industrial din localitate; Dimitrie Anastasie, tot cu un copil, funcționar P.T.T.; Stoian Radnef, tată a opt copii, cu o casă în valoare de 150.000 lei; Lazăr Dima, cârciumar, tată a trei copii, având o casă de 160.000 lei; Dumitru D. Dima, funcționar la Primărie, cu trei copii și două case în valoare de 600.000 lei; Ioan Grigoriu, lăcătuș C.F.R.; Alecu D. Dima, muncitor, având o casă de 80.000 lei, Ștefan Grigoriu, plecat la Giurgiu, Ivanciu Lazarof, brutar, având o casă de 250.000 lei; grădinarii Ioan Stanciu, Gh. Stanciu, Gh. Stoian și Gh. P. Stoian; Ștefan Stoian, muncitor.

La Burcioaia locuiau doi bulgari. Primul dintre ei era Ion Iordan, agricultor, tatăl unui singur copil. Avera era trecută pe numele soției, de naționalitate română (o casă în valoare de 26.000 lei, 40 prăjini teren arabil și 1 prăjină siliște). Cel de-al doilea era Neculai Iordan, agricultor, tată a șapte copii, proprietar al unei case și a unei suprafețe de 23 prăjini siliște.

La Câmpineanca locuia Costache Dumitrof, zarzavagiu căsătorit cu o româncă, tată a șase copii și proprietar al unei case evaluată la 50.000 lei.

La Ivănțești, zarzavagiul Cristea Hristof, tatăl unui singur copil, avea o casă cu loc arabil în valoare de 20.000 lei. Tot aici, alt zarzavagiu, Gheorghe Velișcu, tată a doi copii, avea aici o casă cu două locuri arabile, în valoare de 30.000 lei.

La Mărășești locuiau Varzopol Teodor, lucrător la C.F.R. și T. Madgearov, tată a șase copii, comerciant; casa lui era evaluată la 300.000 lei¹⁵. Originar din Bolgrad, județul Ismail, acesta s-a stabilit în România în 1926¹⁶.

La Păunești, agricultorul Mihai Otef, tată a patru copii, avea o gospodărie estimată la 120.000 lei (o casă de locuit, 2 ha teren arabil, 75 arii vie și 50 arii fâneță).

La Păunești mai locuiau agricultorii Ivan Marinof și Toader Grigoriu.

---

¹⁵ *Ibidem*, dosar nr. 117 / 1940, f. 26.

¹⁶ *Ibidem*, dosar nr. 110 / 1940, f. 382.

În fine, în orașul de pe Milcov locuiau următorii cetățeni bulgari: Anghel Cristea, comerciant; Colacoff Panait, bragagiu; Doceff Dumitru, cărăuș, tată a trei copii, având o casă evaluată la 40.000 lei; Gogoff Doiciu, bragagiu; Ivanoff Stoian, muncitor, tată a doi copii; Petcu Grigore, muncitor; Staicu Petroff, cazangiu; Tzancoff Constantin, muncitor; Tzone Ion, muncitor, tată a trei copii; Velișcoff Belciu, pielar; Antanoff Cristu, brutar, tatăl unui copil; Courtcouff A., cismar; Grancearoff Sava, comerciant și zarzavagiu, cu un capital de 100.000 lei; Ivan Maneff Sotir, tatăl unui copil, simigiu și cofetar, cu un capital de 130.000 lei ¹⁷.

La începutul lunii octombrie a anului 1940, Poliția Orașului Focșani trimitea preturilor din județ Ordinul nr. 10.921 / 1940 al Inspectoratului Siguranței Generale, ale cărui dispoziții trebuiau îndeplinite până la 18 octombrie 1940: *„Suntem informați, că în urma schimbului de populație ce se va efectua de Statul Român și Bulgar, un însemnat număr de bulgari vor intra în România cu pașapoarte, sub pretext a face lichidări sau vizite stabilindu-se în urmă pe teritoriul român.*

Organizațiile și asociațiile bulgare din România își vor continua activitatea, pentru ca aceste pașaporturi să poată avea toată protecția și concursul la timpul oportun.

Față de cele de mai sus, avem onoare a vă ruga să luați urgente măsuri pentru verificarea celor semnalate și supravegherea îndeaproape, în mod discret, a activității pașaportarilor bulgari, raportându-ne rezultatul constatărilor” ¹⁸.

Prin intermediul Prefecturii, preturile din județ luau cunoștință la 23 octombrie 1940, cu prevederile Ordinului Ministerului Internelor N. 15.716A / 1940. Între altele, se preciza că: *„în legătură cu aplicarea tratatului cu Bulgaria și acordul pentru schimbul de*

---

¹⁷ *Ibidem*, dosar nr. 117 / 1940, f. 26 – 27.

¹⁸ S. J. A. N. Vn. , fond Pretura Plasei Năruja – Zăbala, dosar nr. 25 / 1940, f. 334.

populație, s-a hotărât că nici un cetățean de origine etnică bulgară să nu mai rămână pe teritoriul românesc, în urma executării tratatului.

În conformitate cu textul acordului se va face schimb obligatoriu între populația românească din Cadrilater și populația bulgărească din Dobrogea veche.

Schimbul de populație obligatoriu, după prevederile noastre, se va sconta cu un deficit de mai multe zeci de mii de suflete, care reprezintă diferența între numărul mai mare al românilor evacuați față de numărul mai redus al bulgarilor care locuiesc în Dobrogea veche.

Acest important deficit urmează să fie compensat prin acțiunea schimbului facultativ.

Cu această ocaziune, Țara noastră va putea să recâștige un număr de frați români, azi răspândiți pe teritoriul Bulgariei, egal cu numărul bulgarilor, cari, în schimbul acestora, vor trebui să părăsească România.

Pentru a putea aduce un număr cât mai mare de frați români din Bulgaria, se impune identificarea riguroasă a tuturor bulgarilor din țară”¹⁹.

Prefectura Județului Putna, tot la 23 octombrie 1940, făcea cunoscut în teritoriu Ordinul Ministerului Afacerilor Interne nr. 16.872 A / 941, care conținea Comunicatul Comisiunii pentru Aplicarea Tratatului cu Bulgaria, referitor la modalitățile prin care bulgarii puteau să-și transfere valorile în țara de origine:

„1) Eșirea din țară cu lei.

Emigrații sunt autorizați a eși din țară cu o sumă de maximum 2000 – două mii – lei de persoană în bilete ale Băncii Naționale a României, oricare ar fi numărul călătorilor înainte de plecarea definitivă.

Orice sumă care va depăși limita prevăzută mai sus, precum și orice cantitate de monedă metalică românească, va trebui să fie depusă direct la sediul cel mai apropiat al Băncii Naționale a

---

¹⁹ *Ibidem*, f. 347 – 348.

României, sau remisă autorităților vamale în momentul părăsirii teritoriului românesc, în schimbul unei recipise de depunere.

2) Monezi de aur și valute.

Emigranții sunt obligați să depună orice sumă în monedă de aur sau în valute, dolari USA sau franci elvețieni, cel mai târziu până în ziua de 25 octombrie 1940 la sediul cel mai apropiat al Băncii Naționale a României, care le va elibera o chitanță de primire.

Eșirea din țară cu monede de aur sau valute este interzisă sub sancțiunile prevăzute în legile în vigoare”²⁰.

În strânsă legătură cu cedarea Cadrilaterului a fost și problema stabilirii macedonenilor veniți de la sud de Dunăre pe teritorii românești. Astfel, la 17 septembrie 1940, Serviciul Evacuări al Ținutului Marea trimitea Ținutului Dunărea de Jos Adresa nr. 4.815, cu următorul conținut: „În urma tratatului încheiat la Craiova între Statul Român și Statul Bulgar la 7 septembrie 1940, privitor la trasarea unei frontiere noi și a schimbului de populațiune, a luat ființă cu acest Comisariat al Guvernului Român, care se ocupă de repartizarea populațiunii evacuate în interiorul Țării pe îndeletniciri ...

Cum printre românii evacuați din Cadrilater, sunt foarte mulți macedoneni, comercianți pricepuți și hotărâți.

Având în vedere structura economică specifică a Moldovei, unde comerțul se găsește în mâinile evreilor:

Având în vedere naționalitatea generală a Statului,

Avem onoare a vă ruga să bine voiți a comunica acestui Comisariat al Guvernului propunerile Dvs. concrete de felul cum s-ar putea înviora și mări piața comerțului românesc prin așezarea în centrele comerciale al Ținutului Dvs. a comercianților români macedoneni evacuați din Cadrilater.

Vă rugăm a ne comunica răspunsul – studiu – al Dvs. în cel mai scurt timp posibil pentru a putea da cu un ceas mai devreme vieții comerciale elemente românești și de specialitate.

---

²⁰ *Ibidem*, f. 367 – 368.

Comisarul Guvernului

*Rezident Regal, General de Divizie Adjutant, ss. Grigorescu*²¹.

Acest document avea să ajungă, în septembrie 1940, prin intermediul Primăriei, la Serviciul de Constatere și Control al instituției menționate. La 24 septembrie 1940, conducerea acestui Serviciu opina că „*Ordinului Dvs. am onoare a referi că prăvălii goale pentru executarea comerțului se găsesc, însă trebuie să aranjeze Camera de Comerț asupra capitalului și a plasamentului ce s-ar putea face cu acești refugiați*”²². Peste numai patru zile, conducerile Camerei de Comerț și Camerei de Agricultură erau convocate la Primărie, „*spre a discuta asupra posibilităților de așezare în orașul nostru, cum și în centrele comerciale din județ, a comercianților români macedoneni evacuați din Cadrilater*”²³. Conform deciziei luate, macedonenii urmau să se ocupe de comercializarea cerealelor, a produselor lactate, a articolelor de sticlărie, manufactură, mărunțișuri și a vopselelor, simplificându-se documentația necesară înființării firmelor²⁴.

Despre posibilitățile locale de rezolvare a problemei stabilirii în zonă a macedonenilor vorbește de la sine Adresa nr. 11869 din 30 septembrie 1940, trimisă de Primăria focșăneană Ministerului de Interne:

„1) *Ramurile comerciale din Focșani acaparate de evrei (unele cu totul exclusiv) sunt: comerțul de cereale, sticlărie, vopselărie, manufactură, galanterie și mărunțișuri, brânzărie și lăptărie, băcănie. În aceste branșe pot fi plasați comercianții macedoneni, pentru înviorarea pieței.*

2) *Localuri se găsesc. Primăria însăși le poate pune la dispoziție.*

---

²¹ S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 110 / 1940, f. 15.

²² *Ibidem*, f. 13 – 13 verso.

²³ *Ibidem*, f. 14.

²⁴ *Ibidem*.

3) *O condiție în vederea plasării imediate a acestor comercianți în simplificarea formalităților pentru înscrierea firmei.*

Urmează ca organele respective să dea aviz pentru scutirea de stagiū, studii și practică, atunci când aceștia nu ar îndeplini aceste condițiuni”²⁵.

La finele toamnei anului 1940 – mai precis, la 19 noiembrie 1940 – Prefectura Județului Putna a făcut cunoscut preturilor din județ Ordinul telegrafic 1.884 / 940 al Subsecretariatului de Stat al Colonizării: *„Binevoiți a cunoaște că adăpostirea evacuaților din Cadrilater în Dobrogea veche este provizorie; recolonizarea definitivă va urma la primăvară. Rugăm luați măsuri ca evacuații aflați în județul Dv. să rămână pe loc până la primăvară. Rețineți evacuații, împiedicați deplasarea fără rost. Nu dați foi de drum decât pentru deplasări cu destinație precisă aprobată în scris de Ministerul Colonizării evacuaților. Dați evacuaților după posibilități asistență și concurs pentru plasare”²⁶.*

La 25 noiembrie 1940, Primăria Orașului Focșani trimitea Subsecretariatului de Stat al Colonizării o situație statistică asupra românilor evacuați din Cadrilater aflați în cuprinsul județului Putna precizând *„că evacuații sunt adăpostiți în condițiuni normale, având mijloace de trai suficiente până la primăvară, putând munci toți acei care sunt agricultori și lucrători manuali, iar funcționarii plasați au cu ce trăi”²⁷.*

Documentația autorităților locale era destul de bogată, oferind o multitudine de date despre românii veniți din Cadrilater în orașele și comunele județului Putna.

Referindu-ne strict la orașul Focșani, situația era următoarea:

- Cercel Tudor, din Silistra, lucra la croitoria „Cocoș”, soția sa Maria fiind casnică

- Săcuiu Gheorghe, muncitor

---

²⁵ *Ibidem*, f. 16 – 16 verso.

²⁶ *Ibidem*, dosar nr. 116 / 1940, f. 7.

²⁷ *Ibidem*.

- Coman Nicolae, factor poștal originar din Balcic, lucra la Oficiul P.T.T; soția sa Gherghina, casnică, creștea doi copii, Ion și Ileana

- Constantin Pârvulescu din Silistra, funcționar de bancă, nu-și găsisese încă de lucru, locuind la Internatul Liceului Comercial agricol

- Grosu Gheorghe, din orașul Balcic, județul Caliacra se stabilise aici cu soția sa Elena, casnică, și cu cei doi copii, Nicolae și Georgeta

- Eftimie Teodorescu, controlor financiar din Bazargic, și-a găsit de lucru la Administrația Financiară, soția sa Maria, funcționară, a intrat relativ repede în câmpul muncii

- Iordanova Nedelea, tot funcționară, și-a găsit slujbă în Focșani

- Ion Gheorghe, aflat în Focșani, era elev în clasa a doua de liceu

- Cart Gheorghe, căsătorit cu Viorica (fără profesie) și având doi copii, ambii elevi (Ionuț și Georgeta), era funcționar C. F. R

- Buzilă C. Vasile, profesor din Silistra, a ocupat catedră la Școala Primară nr. 3 Băieți din Focșani; soția sa, Alexandrina, era casnică; cele două fete ale lor erau eleve: Vasilica, în clasa a IV-a primară, iar Marioara, în clasa I primară

- Mănescu Ioan din Bazargic, de profesie armonist, se afla în căutare de lucru

- Dumitrașcu Ștefan, din localitatea Belica, județul Durostor, de profesie factor poștal, s-a angajat la Oficiul P.T.T.; soția sa, Luxa, era casnică, crescând cei doi copii, Costică și Maria

- Marcu Moise, din localitatea Cavarua, județul Caliacra, farmacist, s-a stabilit aici împreună cu soția sa Mina, de aceeași profesie

- Eugenia Pătrașcu, din localitatea Silistra, județul Durostor, de profesie învățător, lucra la Grădina de Copii nr. 2

- Sandu Vasile Teodora din Bazargic județul Caliacra, lucra în Focșani ca menajeră

- Mușetescu Gh. Eugeniu din același oraș și-a găsit de lucru la Depozitul Regie C. A. M.

- Sfetea Niculescu Duțu, din același oraș, chimist, s-a stabilit aici cu soția Ana, profesoară și fiica lor Felicia, elevă

- Sofica Gheorghiu, tot din Bazargic, a ocupat un post de funcționar la Camera de Agricultură

- Gherzu Dincă, din localitatea Doimușlar, județul Durostor, de profesie plugar, lucra în oraș ca muncitor cu ziua

- Moldoveanu Vasilica, din localitatea Covangilar, județul Durostor, era casnică

- în aceeași situație se afla și Ruxanda Bușea, soția lui Bușea Stavru, pensionar, de loc din Bazargic

- Pavel Gheorghe tot din Bazargic, lucra la Gara Focșani, ca funcționar; Marioara, soția sa, era casnică, ocupându-se de creșterea fiului lor, Ionel

- Ciobotaru Ion, zis Ionescu provenea de la Silistra, județul Durostor, lucrând în Focșani ca tipograf; soția sa Ioana, se ocupa de creșterea Anetei, elevă în clasa a VI-a de liceu, fratele ei Neculai, militar, stabilindu-se la Lugoj.

- Ilie Brătianu își câștiga existența ocupând un post de funcționar, fiind de loc din localitatea Kasikioscler, județul Caliacra

- Gheorghe Simion, din Silistra, de profesie controlor financiar, lucra la Administrația Financiară, soția sa, Lidia, casnică, se ocupa de fiul lor Victor

- Alexandrof Tatiana, tot din Silistra, era casnică.

În ceea ce privește pe evacuații din Cadrilater aflați la Odobești, aceștia erau următorii:

Radu Tudor din Arnutli, județul Caliacra, funcționar la Depozitul Regie C.A.M. din localitate; soția sa, Virginia, casnică, se ocupa de creșterea celor doi copii, Aurel și Rodica.

La Mărășești lucra ca agricultor Toma Secară, din Doimușlar, județul Durostor, având o vie lucrată în arendă, soția sa, Irina, era casnică.

În localitatea Ciușlea erau stabiliți la acea dată Taloi P. Petre, care lucra ca muncitor, alături de soția sa Domnica. Originari din localitatea Arman, județul Caliacra, ei aveau trei copii de crescut.

La Crucea de Jos se afla numeroasa familie Crăciunescu; Dumitru, capul familiei, din Durostor, comerciant, avea de întreținut soția, Elisabeta, de profesie casnică și pe copii Viorica și Constanța (ambii elevi). Ceilalți erau mai mari – Constantin, Elena, Ionica și Veta.

În comuna Scurta, alături de Ganea Mărioara, casnică, se afla Preghici Gh. Vasile din localitatea Ezibei, județul Caliacra, de profesie agricultor. Soția sa, Margareta, îi era de ajutor. Fiica lor, Aneta, era casnică; Alexandra, sora ei, era muncitoare. Aurel Preghici se afla în Capitală, ca voluntar la Regimentul Geniu Aeronautic. Alexandru, fratele său mai mic, învăța la Școala Primară din Scurta, în timp ce sora lui Viorica, era elevă în clasa I la Liceul Industrial din Bacău²⁸.

Pentru evacuații din Cadrilater aflați în județul Putna, anul 1941 avea să aducă, pe de o parte, acordarea unor ajutoare financiare celor care doreau să rămână aici, iar, pe de altă parte, recolonizarea în județele Tulcea și Constanța.

Astfel, la 21 ianuarie 1941, Subsecretariatul de Stat al Colonizării și Populației Evacuate trimitea Prefecturii Județului Putna următoarea Adresă: *„Pentru ajutorarea refugiaților din teritoriile vremelnice cedate: Transilvania, Bucovina – Basarabia și Dobrogea, v-am pus, până în prezent la dispoziție, în repetate rânduri, suma de lei 1.032.500, dintre cari în contul ... Comisariatului General al Dobrogei lei 32500.*

Pentru a vă putea acorda, în timp util, aceste sume, Ministerul Finanțelor ne-a avansat, în mod provizoriu, sumele rămânând ca, ulterior, să-i emitem ordonanța de plată pentru regularizarea scriptelor sale contabile. Aceste ordonanțe de plată nu le putem însă emite decât pe bază de acte justificative.

---

²⁸ Ibidem, f. 8 – 9 , 21 – 22.

Până în prezent, n-am primit încă nici un act justificativ din partea acelei Prefecturi, deși suntem aproape de finele anului financiar în curs, până la care dată – 31 Martie 1941 – va trebui să punem în regulă toate scriptele și operațiunile financiare.

Totodată, menționăm că toate sumele v-au fost puse la dispoziție sub formă de avans și aceasta, numai cu scopul de a putea interveni cât mai repede în ajutorul refugiaților; deși articolul 124 din Legea Contabilității Publice. Lege de strictă interpretare în materie financiară, prevede că, un al doilea avans nu se poate acorda decât după justificarea integrală a celui precedent.

Ori, Dvs. până în prezent n-ați justificat nici unul din avansurile liberate de noi.

Aducându-vă aceasta la cunoștință și pentru a nu fi posibili de sancțiunile prevăzute de Legea Contabilității Publice și Legea Înaltei Curți de Conturi cu onoare vă rugăm a depune toate diligențele și a lua toate măsurile ce veți crede de cuviință de a ni se trimite cât mai urgent posibil actele necesare justificării avansurilor liberate, fie direct de noi, fie de Comisariatele Generale.

Ca încheiere, ținem să vă mai aducem la cunoștință că, de la data prezentei adrese, nu vă vom mai acorda sub nici un motiv și sub nici o formă, nici o altă sumă, dacă nu ne justificați mai întâi sumele eliberate anterior”²⁹.

În perioada următoare, Prefectura Județului Putna era asaltată de cererile de ajutor venite din partea evacuaților din Cadrilater. De pildă, la 15 februarie 1941, Cart Gheorghe înainta următoarea cerere:

„Domnule Prefect,

Subsemnatul Cart Gheorghe refugiat din Dobrogea de Sud, stabilit în Focșani strada Cotu Oancei 16 cu respect vă rog să binevoiți a-mi acorda un ajutor pentru a procura încălțăminte și îmbrăcăminte fiicei mele din clasa IV liceul Industrial din localitate.

---

²⁹ Ibidem, dosar nr. 134 / 1941, f. 476 – 477.

Subsemnatul, de la refugiul din Cadrilater, în prima zi sosit și stabilit în Focșani, mi-am găsit ocupație la Secția V lucrări speciale la C.F.R. în localitate, de la 10 septembrie până la 5 noiembrie 1940 ca diurnist, dată când încetând campania de lucru stau fără a câștiga pâinea zilnică a familiei. Nu am cerut concursul nimănui pentru școală, așa că până la 10 Martie a.c. când începe lucrul, eu fiind angajat în continuare, nu primesc salariu și sunt lipsit de orice ajutor; ... eu nefiind din acei cărora Subsecretariatul refugiaților le spune că nu li se mai acordă ajutoare, că nu vor să muncească”³⁰. Prefectura a respins cererea, pe motiv că petentul primise anterior suma de 600 lei³¹.

O bună parte a ajutoarelor acordate de autorități persoanelor evacuate din Cadrilater se doreau a fi o recompensă pentru recoltele pierdute în Cadrilater, ca urmare a refugiului la nord de Dunăre. Despre această situație tratează Adresa trimisă, la 4 martie 1941, Prefecturii putnene de către Comisariatul General pentru Dobrogea:

„Pentru a se evita în viitor nemulțumirile provenite din greșita aplicare a instrucțiunilor noastre Nr. 1294 și 1307/940, cu privire la plata avansurilor, asupra recoltelor abandonate de către evacuații din Cadrilater, avem onoare a comunica următoarele: Coloniștii, proprietari sau arendași, evacuați din județele Caliacra și Durostor, care i-au abandonat acolo recolta de porumb, floarea soarelui sau bumbac și fac dovadă cu adevăruri eminate de la comuna din care au evacuat, sau emise de Dl. Consilier Expert de pe lângă Comisiunea Mixtă Româno – Bulgară, sau dețin comunicările Comisariatului nostru, au dreptul la despăgubiri în contul cărora vor primi avansuri.

Suma maximă ce se poate acorda este de 7.000. Se va ține însă cont de suprafața de recoltă abandonată pentru a se putea calcula valoarea după criteriul mai jos arătat, fără a depăși 50% din valoare.

---

³⁰ *Ibidem*, dosar nr. 21 / 1941, f. 7.

³¹ *Ibidem*.

Valoarea recoltei este calculată pe suprafața însămânțată, evaluată la 5.000 lei hectarul.

Dacă cineva are adeverință că a abandonat 1 ha porumb, valorând 5.000 lei i se va achita drept avans maximum 2.500 lei ce reprezintă 50% din valoare.

Dacă cineva are adeverință că a abandonat 10 ha porumb sau floarea soarelui, care valorează 50.000 lei, socotind hectarul a lei 5.000 i se poate achita drept avans maximum 7.000 lei, deși 50% reprezintă 25.000 lei.

Plafonul de 7.000 lei este considerat total, adică se va calcula la cât a primit până în prezent și i se va da numai diferențe până la 7.000 lei, astfel că toți cei îndreptățiți a primi avansuri asupra recoltelor abandonate să totalizeze suma de lei 7.000. Plata făcută fără dovadă, nu va fi justificată, rămânând în sarcina Dvs.

Se va da o deosebită atențiune adeverințelor care trebuie să cuprindă: numărul de ordine oficial, numărul tabloului Primăriei respective, suprafețele recoltelor abandonate, semnătura Primarului și ștampila oficială.

Constatându-se că circulă adeverințe false, vă rugăm ca pentru orice dubiu, să trimiteți adeverințele la Comisariat în București, Calea Victoriei 141, pentru a fi confruntate cu tablourile Comisiunii Mixte Româno – Bulgare, după care vă vor fi înapoiate.

Sunt foarte multe cazuri când evacuații au asupra lor mai multe adeverințe pentru aceeași suprafață de recoltă, emise de primar, de notar, de secretar, de agent agricol, de Domnul Consilier Expert de pe lângă Comisiunea Mixtă Româno Bulgară și chiar comunicări din partea Comisariatului și se prezintă pe rând cu aceste adeverințe pentru a încasa bani, de două sau mai multe ori.

Orice constatare de acest fel, va aduce confiscarea adeverințelor la Comisariat pentru verificare și dacă este cazul vădit de excrocherie va fi deferit parchetului local comunicându-ni-se și nouă acest fapt.

Vă rugăm a trimite actele justificative în dublu exemplar și un borderou în plus, în cel mai scurt timp posibil, care sunt cerute

insistent de Minister, cunoscând că acelor Prefecturi care n-au justificat primul avans nu li se poate trimite al doilea, iar din această cauză, evacuații Dobrogeni sunt în suferință și puși în situație foarte grea.

Sumele ce eventual nu vor fi întrebuințate se vor depune la C.E.C. în contul Nr. 265, pe seama Secretariatului de Stat al Colonizării și populației evacuate”³².

Iată care era textul – tip al chitanței primite de evacuați: „Lei 7.000 Adică lei șapte mii am primit de la Prefectura Județului Putna drept despăgubire acordată de Guvernul Român pentru recolta abandonată în Dobrogea conform ordinului Ministerului Economiei Naționale, Subsecretariatul de Stat al Colonizării și Populației evacuate, Comisariatul General pentru Dobrogea, nr. .... /.....”³³.

Nicolae Coman, evacuat din Cadrilater, s-a văzut și el nevoit să ceară ajutorul administrației județene pentru a ieși din impasul financiar în care se afla, la 18 martie 1941: „Subsemnatul Nicolae Coman, factor Poștal la oficiul P.T.T. Focșani, refugiat din Balcic, Județul Caliacra, unde mi-a rămas una casă cu toată gospodăria. Respectuos vă rog să binevoiți, a-mi aproba un ajutor familial având familie grea trei copii, toți minori sub îngrijirea mea.

Iar cu leafa care o primesc destul de redusă nu mai pot face față scumpetei de azi, neprimind nici un ajutor din partea nimănui din luna Septembrie 1940 când am fost repartizat în acest oraș”³⁴. Înainte de a-și da avizul, Prefectura a cerut Poliției focșănene efectuarea unei anchete de rutină cu privire la situația celui în cauză³⁵.

Toma D. Secară din Mărășești, de loc din localitatea Dormușlar, județul Durostor, avea să primească, la 31 martie 1941,

---

³² *Ibidem*, dosar nr. 134 / 1941, f. 478 – 479.

³³ *Ibidem*, f. 494.

³⁴ *Ibidem*, dosar nr. 21 / 1941, f. 48.

³⁵ *Ibidem*.

7.000 lei despăgubire pentru 13 ha bumbac și 14 ha porumb abandonate din cauza refugiului³⁶.

Tot 7.000 lei a primit și Vasile Preghici din localitatea Ezibei, județul Caliacra, la 3 aprilie 1941, pentru 3 ha porumb și 1,5 ha cultivate cu floarea soarelui. La acea dată, el se afla domiciliat în comuna Scurta³⁷.

Ioan Damiescu, notar în comuna Copăcești, Plasa Troțuș³⁸, originar din localitatea Rahman Haidor, județul Durostor, a primit cei 7.000 lei la 12 aprilie 1941, pentru 5 ha de floarea soarelui și 6 ha porumb.

Aceeași sumă a primit-o - în aceeași zi - și Dumitru Crăciunescu din Focșani, evacuat din localitatea Cazălgicli, județul Durostor, pentru 5 ha porumb și 1 ha floarea soarelui³⁹.

Pentru o perioadă, plata acestor despăgubiri avea să fie sistată, după cum rezultă din Adresa trimisă, la 19 mai 1941, Prefecturii Județului Putna de către Comisariatul General al Dobrogei: *„În vederea executării de către acest Comisariat a lucrării de stabilirea creditului și debitului pentru recoltele abandonate de evacuații din Cadrilater, avem onoare a vă ruga să binevoiți a lua măsuri pentru sistarea până la noi dispozițiuni a plăților din sumele ce ați primit în acest scop prin cek poștal de la Subsecretariatul de Stat al Colonizării și Populației evacuate.*

Această sistare de plăți privește chiar și pe evacuații cărora nu li s-au achitat până în prezent, avansuri până la plafonul de 7.000 (șapte mii) lei.

Sumele ce eventul se găsesc disponibile la data primirei prezentului ordin și pe care nu le-ați vărsat la cek, urmează să le păstrați în cassa Prefecturei, până la primirea instrucțiunilor necesare, cu privire la modalitatea lor de întrebuințare.

---

³⁶ *Ibidem*, dosar nr. 134 / 1941, f. 491.

³⁷ *Ibidem*, f. 491 verso – 492.

³⁸ *Ibidem*, f. 483.

³⁹ *Ibidem*, f. 491 verso – 492.

*Totodată vă rugăm, să binevoiți a ne înainta și actele pentru justificarea ultimelor sume cheltuite în cazul când nu le-ați înaintat”*⁴⁰.

La 1 septembrie 1941, Prefectura Județului Putna mai avea de acordat drept despăgubire pentru refugiații din Cadrilater 81.135 lei, din totalul de 132.500 lei⁴¹. În plus refugiații din județul Putna au fost ajutați cu articole de îmbrăcăminte de Societatea „Crucea Roșie”, filiala Focșani⁴².

Cei 71.883 rămași neutilizați de Prefectură au fost depuși la C.E.C. la 27 septembrie 1941, în contul Subsecretariatului de Stat al Românizării, Colonizării și Inventarului⁴³.

Problema nu era însă rezolvată pe deplin, din moment ce, la finele aceleiași luni⁴⁴, Delegațiunea Română din Cadrul Comisiunii Mixte pentru Schimbul de Populație cu Bulgaria trimitea autorităților județene următorul Comunicat: *„Toți românii evacuați din județele Durostor și Caliacra, cari au avut proprietăți rurale sunt înștiințați că subcomisiunile mixte care lucrează în Dobrogea de Sud sunt pe punctul de a termina culegerea, la fața locului, de date necesare întocmirii situațiunilor de avere a celor evacuați și urmează a veni în țară pentru perfectarea și semnarea acestor acte.*

*În acest scop, toți cei ce au lăsat, în județele Durostor și Caliacra, pământ sau orice imobil rural în afară de laturile de colonizare, vor trimite de îndată pe adresa: Comisiunea Mixtă Română – Bulgară pentru schimbul de populație București, Palatul Adunării Deputaților, copii de pe actele de proprietate certificate de autoritatea comunală, la sate și de la polițiile, în oraș, a locului unde interesează locuiesc în prezent”*⁴⁵.

---

⁴⁰ *Ibidem*, f. 485.

⁴¹ *Ibidem*, f. 438.

⁴² *Ibidem*, f. 437.

⁴³ *Ibidem*, f. 487.

⁴⁴ *Ibidem*, f. 511.

⁴⁵ *Ibidem*, f. 512.

La 21 octombrie 1941, Ministerul Afacerilor Interne aducea la cunoștința Prefecturii putnene că documentele puteau fi trimise până la 10 noiembrie 1941 ⁴⁶.

În tot acest timp, autoritățile locale primeau cereri de ajutor din partea evacuaților din Cadrilater, care luptau, practic, pentru supraviețuire. La 6 octombrie 1941, de pildă, Prefectura Județului Putna trimitea Primăriei Orașului Focșani următoarea Adresă: *„Femeia Viorica Curt, refugiată din Cadrilater prin petiția ce ne-a făcut, ne aduce la cunoștință că este lipsită de mijloace și este în neputință de a putea achita taxele școlare pentru fiica sa, elevă în clasa V-a la liceul industrial din localitate, mai având de întreținut și pe un fiu al său infirm la vedere.*

În urma cercetărilor făcute de către Poliție, constatându-se că cele arătate sunt juste, cu onoare vă rugăm să binevoiți a-i acorda un ajutor spre a putea să plătească taxele școlare și să întrețină pe fiul său” ⁴⁷. Situația era cu atât mai dramatică, cu cât soțul ei, plecat de acasă de trei săptămâni, nu dăduse nici un semn de viață ⁴⁸.

Prefectura Județului Putna informa Ministerul Afacerilor Interne că a ajutat doi funcționari stabiliți în Focșani, refugiați din Cadrilater, cu 3.000 lei ⁴⁹; aceștia erau: Eugenia Manoliu, profesoară, venită de la Bazargic (județul Caliacra) și Nicolau Nedelea, funcționar, venit de la Silistra (județul Durostor), soția sa Nedelea fiind casnică ⁵⁰.

În luna mai a anului 1941, autoritățile locale au venit în ajutorul elevilor proveniți din familiile celor evacuați din Cadrilater; astfel, Grosu C. Georgeta, din Balcic, elevă în clasa a III-a la Liceul de fete, a primit cărți și caiete ⁵¹, la rândul său, Damiescu Virgil, elev în clasa I, s-a bucurat de cărțile și rechizitele școlare făcute cadou ⁵².

---

⁴⁶ *Ibidem*, f. 526.

⁴⁷ *Ibidem*, dosar nr. 20 / 1941, f. 194.

⁴⁸ *Ibidem*, f. 195.

⁴⁹ *Ibidem*, dosar nr. 134 / 1941, f. 564 – 564 verso.

⁵⁰ *Ibidem*, f. 556.

⁵¹ *Ibidem*, f. 244.

⁵² *Ibidem*, f. 242.

El învâța la Gimnaziul Industrial de Băieți din Focșani, venit aici de la Durostor.

La 10 iunie 1941, Prefectura putneană înștiința Ministerul Economiei Naționale că în colaborare cu Comisariatul General al Refugiaților, a ajutat cu burse, cărți, caiete, rechizite, bani pentru plecarea în vacanță, rufărie, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, cazare și masă la Internat pe următorii elevi: Dobre I. Tinca, înscrisă la Liceul de Fete din Focșani, în clasa a II-a, fostă elevă a Gimnaziului din Cavarna, originară din localitatea Ghiaur – Smiciuc, din județul Caliacra ⁵³; Niculescu Felicia, înscrisă la același liceu în clasa a IV-a, provenită de la Liceul din Bazargic ⁵⁴; Voinea I. Florentina, înscrisă la aceeași instituție de învățământ, în clasa a V-a, venită de la Liceul din Silistra, ca și Ciobotaru Aneta, înscrisă în clasa a VI-a; la rândul ei, Predescu Tudora, înscrisă în clasa a VIII-a, provenea de la Liceul din Ismail, fiind originară din Bazargic ⁵⁵.

Tot în 1941, s-a luat decizia ca românii evacuați din Cadrilater să fie recolonizați în județele Tulcea și Constanța. Aceștia nu au fost extrem de entuziaști la aflarea veștii. Referindu-se la această situație, în octombrie 1941 ⁵⁶ Prefectura Județului Putna atrăgea atenția Comisariatului General pentru Dobrogea: *„avem onoare a vă face cunoscut, că evacuații din Cadrilater, aflați în cuprinsul județului Putna n-au fost repartizați în comune [de către Prefectura acestui județ], ci fiecare s'au stabilit de bunăvoie, în comunele în care le-au dictat lor interesul”* ⁵⁷. De exemplu, în cursul acestui an, în Bolotești s-au stabilit Paraschiv Stoica din localitatea Masutlar, județul Durostor, împreună cu soția sa Vlada ⁵⁸.

---

⁵³ *Ibidem*, f. 224 – 225 verso.

⁵⁴ *Ibidem*, f. 244.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 226.

⁵⁶ *Ibidem*, f. 517.

⁵⁷ *Ibidem*, f. 518.

⁵⁸ *Ibidem*, f. 314.

Plecarea în Dobrogea de la nord de Dunăre se făcea în baza unei Declarații, așa cum este cea nedatată, semnată de Cart / Curt Gheorghe: „*Subsemnatul Cart Gheorghe, refugiat din Dobrogea de Sud, județul Caliacra, stabilit în orașul Focșani, strada Cotu Oancei Nr. 16, fost colonist aprobat cu ordinul O.N.A.C. Nr. 19692/931, am luat cunoștință de ordinul Comisariatului General al refugiaților din Dobrogea, deși am renunțat la colonizare pentru motive bine determinate ca: greutatea familială, copiii de liceu, înaintat în vârstă 50 ani, lipsă de brațe de muncă, lipsă desăvârșită de inventar agricol, primesc să fiu recolonizat în județul Constanța la un centru mai în apropiere de orașul Constanța pentru a putea să întrețin mai ales o fiică a mea în clasa V liceul industrial, să mi se dea ajutor spre a-mi face un inventar agricol compus măcar din două vite, plug, grapă și sămânță de primăvară, ca să pot plăti cu înlesnire pe o durată de timp mai mare.*

Familia se compune din soție, doi copii și mama soției mele care trăește împreună cu noi.

Să mi se comunice localitatea de recolonizare și să mi se dea mijloacele pentru a putea pleca la locul indicat”⁵⁹.

Tot pentru recolonizare a optat și Mănescu Ioan, care avea să declare: „*Subsemnatul Mănescu Ioan, refugiat din Dobrogea de Sud, Județul Caliacra, stabilit în orașul Focșani, strada Cotu Oancei nr. 25, propus pentru împrăștiere, colonizarea ca orfan de războiu, am lucrat spre folosința mea lot de 10 ha teren pe mereaua satului Șerdiment până la comasare, iar din lipsă de teren disponibil am fost pus să aștept, dar în care timp până la refugiu am lucrat în chirie pentru nevoile mele.*

M-am refugiat din Cadrilater înainte de termenul și ordinul oficial, căci nu putea, să mi se dea ajutor spre a plăti cu înlesnire, să-mi procur două vite, plug, grapă și sămânță de primăvară; căci am

---

⁵⁹ *Ibidem*, f. 207.

*avut inventarul personal doi cai și plug, l-am vândut la refugiu. Să mi se comunice dacă sunt acceptat ca și locul de recolonizare”*⁶⁰.

La rândul lor, Nicolae Coman și soția sa Gherghina declarau „că primim să ni se dea la Mangalia sau Constanța una casă în schimbul la care am lăsat în Balcic, Județul Caliacra”⁶¹.

Funcționar la Oficiul P.T.T. din Focșani, Nicolae Coman a avut în orașul Balcic o casă cu dependențe pe o suprafață totală de 6.600 m. p., evaluată la 60.000 lei⁶².

Plecările evacuaților din Cadrilater în cele două județe dobrogene nu se făceau în ritmul dorit de autorități. Drept dovadă, Comisariatul General pentru Dobrogea înainta Prefecturii putnene, la 12 martie 1941, următoarea Adresă: „*Comandamentul General al Dobrogei pentru executarea Tratatului din Craiova, continuând odată cu venirea primăverii acțiunea de recolonizare a evacuaților din Cadrilater, în județele Tulcea și Constanța, pentru a fi reasezați în gospodăriile părăsite de populațiunea bulgară expatriată, face un stăruitor apel pe lângă Domnii Prefecți de Județe, a da tot sprijinul, pentru a determina numărul, numai a coloniștilor din fostele județe Caliacra și Durostor, care se află așezați provizoriu în fiecare județ din țară și cari urmează a fi reasezați definitiv în Tulcea și Constanța.*

Vă rugăm a ne comunica telegrafic pe adresa Comisariatului General pentru Dobrogea, Calea Victoriei 141, telefon 3.66.71 numărul capilor de familie, numărul sufletelor, numărul vitelor mari și mici, numărul de vagoane de care aveți nevoie pentru îmbarcare și stațiile de îmbarcare.

Tot odată vă rugăm a pune în vedere coloniștilor Dobrogeni următoarea hotărâre a Dlui Ministru Secretar de Stat al Colonizărilor și populației evacuate, General Adjutant Eugen Zwiedinek: «Toți acei foști coloniști care refuză să se supună ordinelor primite de a se prezenta în imediat ce vor fi avizați, la locurile ce le-au fost destinate

---

⁶⁰ *Ibidem*, f. 208.

⁶¹ *Ibidem*, f. 210.

⁶² *Ibidem*, f. 209.

vor fi excluși de la orice avantagii din partea Statului. Aceștia vor fi considerați ca reșezați și decăzuți din toate drepturile lor, ce rezultă din toate dispozițiunile Tratatului de la Craiova, neputând conta pe viitor pe nici un fel de sprijin din partea Statului».

Vă rugăm Dle Prefect să binevoiți a explica coloniștilor situația în care s-ar pune singuri prin refuzul de a se supune ordinelor noastre, atrăgându-le atențiunea asupra consecințelor grave pe care le vor avea de suferit în viitor. Acei dintre coloniști cari s-au deplasat în județul Dv., în vederea exercitării comerțului și-l fac efectiv, vor putea continua fără a mai fi trimiși în Dobrogea pentru recolonizare, optând pentru comerț.

Problema recolonizării fiind de grabnică soluționare, vă rugăm a ne comunica datele cerute în cel mai scurt timp posibil, după care vă vom trimite instrucțiuni amănunțite.

Secretar general, Dr. Camil Manuilă

Director,

D. Giurgiuveanu”⁶³.

Printre evacuații din Cadrilater aflați pe raza județului Putna, s-au numărat și cei care nu doreau să fie recolonizați în Dobrogea. La 24 martie 1941, Comisariatul de Poliție Mărășești aducea la cunoștința Prefecturii că „pe raza acestui Comisariat domiciliază refugiatul Secară Toma fost notar într-o comună din Județul Durostor, care refuză a fi colonizat într-unul din județele Tulcea și Constanța”⁶⁴.

În schimb soții Toma și Veta Postolache din Odobești, agricultori fără copii, evacuați din localitatea Racman – Așicdar din județul Durostor erau gata de plecare în ținutul dintre Dunăre și Mare⁶⁵.

---

⁶³ *Ibidem*, f. 172.

⁶⁴ *Ibidem*, f. 180.

⁶⁵ *Ibidem*, f. 184.

La fel stăteau lucrurile și în Focșani, unde, la începutul lunii aprilie, solicitau foi de drum nu mai puțin de patru familii (14 suflete) ⁶⁶.

În aceeași zi, Gheorghe Curt înainta Prefecturii o cerere prin care solicita să rămână în Focșani: „*Subsemnatul Cart Gheorghe, refugiat din Dobrogea de Sud, orașul Bazargic, Județul Caliacra, cu respect aduc la cunoștința Dv. cele ce urmează, conform înștiințării publicată în ziare.*

M-am stabilit cu familia compusă din soția și doi copii în orașul Focșani, strada Cotu Oancei nr. 16, în orașul Bazargic am avut construită o casă, compusă din trei camere, bucătărie, din cărămidă, ... cu o curte în suprafață de 417 mp pe vatra comunei urbane Bazargic, fără a avea act de proprietate, locul la comună nefiind plătit; în comuna Ceamurlia, Județul Caliacra, am posedat 5 ha teren arabil în calitate de colonist aprobat cu ordinul O.N.A.C. Nr. 19.692/931, lot N. 72 a din planul de comasare al localității Ceamurlia de mijloc; nu am făcut act, neavând de unde mi se completa lotul de 10 ha, fiind lipsă de teren în acel centru.

Vite le-am avut și le-am vândut prin faptul că am avut și am copii de liceu pentru care nu am putut face față cheltuielilor în orașul Focșani nu am nici un fel de avere, soția are părinți și casă, familie numeroasă, eu locuiesc cu chirie în suszisa stradă.

Ocupațiunea îmi este de funcționar particular, în prezent sunt angajat ca supraveghetor de lucrări pe șantierul de lucrări al Secției L.S. C.F.R. plătit cu ziua. Doresc să rămân în orașul Focșani, unde am școli secundare și copii pe care deja i-am înscris la liceu. Aș dori să ocup un post la o moșie cel puțin logofăt cu soția gospodină; cunosc bine agricultura pe care am și lucrat-o personal și părinții au avut pământ arabil. Dar dacă nu găsesc, voi rămâne la acest șantier; unde după o lună maxim două mă poate numi bugetar la Direcția D. din Direcția Generală C.F.R. București, după cum mi-a spus

---

⁶⁶ Ibidem, f. 379.

Dl Inginer șef al secției, nu am făcut declarații nici la comuna de unde am refugiat și noi de aici.

P. S. Despre situația mea arătată aici știe refugiatul Ioan Mănescu din Bazargic aflat și el în orașul Focșani, strada Cotu Oancei N. 25 și Neculai Niculescu maistru ferar aflat în satul Golești județul Putna, tot din Bazargic”⁶⁷.

La 3 mai 1941, Comisariatul General al Dobrogei trimitea Prefecturii putnene o telegramă prin care anunța că „potrivit dispozițiilor subsecretariatului de Stat al colonizărilor și populației evacuate nu se mai trimit evacuații din Cadrilater din județul Dv. spre recolonizare în județele Tulcea și Constanța”⁶⁸.

Ulterior, Subsecretariatul de Stat al Colonizării și Populației evacuate a cerut Prefecturii Județului Putna să ia o serie de măsuri în privința evacuaților din Cadrilater specializați în agricultură.

„1) Nu se vor mai trimite coloniști în Dobrogea. Evacuații și refugiații coloniști și agricultori vor fi așezați pe terenurile expropriate de la evrei, din cuprinsul județului Dvs.

Fac excepție acei evacuați și refugiați care au primit până acum pământ în Dobrogea, l-au arat și se întorc în județe unde au petrecut iarna pentru a-i ridica familiile.

Aceștia vor fi trimiși cât mai urgent la vetrele lor din Dobrogea, eliberându-le și foi de drum pentru transport.

2) Până la toamnă nu se mai mută în alte județe nici unul dintre evacuații și refugiații agricultori. La toamnă se va face o nouă repartizare după planul de românizare întocmit de noi.

3) Refugiații și evacuații agricultori, așezați de Dvs. în acest an agricol, vor rămâne pe loturile ce li s-au arendat, rugându-vă să nu admiteți părăsirea loturilor”⁶⁹.

În asemenea condiții, cererile înaintate Prefecturii de evacuații din Cadrilater aflați în județ, care nu doreau să plece în Dobrogea,

---

⁶⁷ *Ibidem*, f. 205 – 205 verso.

⁶⁸ *Ibidem*, f. 376.

⁶⁹ *Ibidem*, f. 382.

aveau să fie aprobate fără rezerve. Așa a fost și cazul lui Staicu Paraschiv, semnatarul petiției din 5 aprilie 1941 adresată Comisariatului General al Dobrogei: „*Subsemnatul Staicu Paraschiv, refugiat din comuna Masutlar, Județul Durostor, în prezent stabilit cu serviciul în comuna Bolotești, județul Putna, respectuos vin înaintea Dtră pentru următoarele. Sunt pădurar în comuna Bolotești, cătunul Scânteia, Județul Putna de unde am fost mutat din Județul Durostor. În prezent autoritățile comunale și Pretura Orașului Odobești și Postul de Jandarmi cu N. 531 din 31 / III 941 [îmi impun] să părăsesc comuna și să plec în județul Tulcea.*

Cu onoare vă rog să binevoiți a dispoza intervenirea locului în drept pentru a fi trecut în tabelele respective la rubrica despăgubiri, sunt în serviciul de pădurar din 1916” ⁷⁰. Rezoluția pusă pe cerere avea să fie cât se poate de clară: „*Fiind pădurar în serviciul statului rămâne pe loc să-și continue serviciul și va fi trecut la despăgubiri, deci nu se mai recolonizează în Dobrogea. Se va înainta cererea de față în original Prefecturii Putna spre a lua măsurile de rămânere pe loc*” ⁷¹.

Cererea înaintată de către Gheorghe Cart de a primi un ajutor bănesc pentru a pleca în Dobrogea avea să întâmpine ostilitatea autorităților județene: „*Subsemnatul Cart Gheorghe, refugiat din Dobrogea, colonist, cu profund respect aduc la cunoștința dv. următoarele: din luna Martie am cerut și am dat declarație de recolonizare în urma ordinului Subsecretariatului colonizărilor, trimis Prefecturei, la care Dv. ați răspuns telegrafic cerând foi de drum pentru mai multe familii, a trecut două luni, deși s-a dat atâtea telegrame ca revenire, abia acum două zile se comunică că să stăm pe loc.*

Domnule Prefect,

De unde s-a trimis primul ordin cu avertismente pentru noi coloniștii să ne reîntoarcem la locuri, cu amenințări că suntem excluși

---

⁷⁰ *Ibidem*, f. 167.

⁷¹ *Ibidem*.

dela orice ajutoare și că vom suferi consecințe noi în viitor, acum se comunică să stăm pe loc.

Dar timpul e înaintat, sunt cu greutăți familiare și nu am nădejde decât la pământ.

Respectuos vă rog a-mi acorda un ajutor bănesc pentru a pleca la Constanța la Comisariat să-mi dea lotul în primire ca să-mi caut de nevoile familiei; trece vara și mă apucă iarna fără nimic”⁷².

După 12 mai 1941, o cerere asemănătoare a trimis-o Prefecturii și Dumitru Crăciunescu: „Subsemnatul Dumitru Crăciunescu, refugiat din Cadrilater împreună cu soția și cinci copii minori.

Sus numitul fiind repartizat spre recolonizare cu nr. 13042 din 26 Aprilie 1941, în comuna Lipnița, județul Constanța; Al doilea ordin cu N. 15012 din 12 Mai a.c., în care sunt amenințat că dacă nu mă prezint de urgență, perd dreptul de teren și gospodărie.

Întru cât sunt lipsit de mijloace de transport și alimente, n-am putut să mă duc nici până în prezent și deși am venit de zeci de ori pe la prefectură necăpătând nici un concurs, nici un ajutor, stând azi pe străzile Focșani cu familia compusă din șapte membre în stare de cerșetori.

Rog a despune ce-i de făcut cu soarta disperată de azi și de mâine”.

În condițiile în care cererea nu i-a fost aprobată, la finele lunii mai 1941⁷³, Dumitru Crăciunescu a înaintat o altă petiție Subinspectorului Muncii Focșani⁷⁴: „Subsemnatul Dumitru Crăciunescu, evacuat din Cadrilater, cu onoare vă rog să binevoiți a soluționa peripețiile mizeri ce suport de la 1 Aprilie a.c. până în prezent.

Zeci de cereri, prin parcurgeri de drumuri ..., spre a căpăta «audența» Onor Dv. spre a prezenta actele asupra ordinului primit de

---

⁷² *Ibidem*, f. 383.

⁷³ *Ibidem*, f. 386.

⁷⁴ *Ibidem*, f. 384.

recolonizare, pentru a treia oară, cu amenințarea pierderii dreptului la teren și gospodărie.

După cum se știe, e greu a subține șapte membri în familie, fără nici o sursă de nicăieri. Rugând cu lacrimi desperați, Bunătate Dv. a ne veni în ajutor de transport pe C.F.R. și alimente a merge la recolonizare, fiind singurul caz în județ”⁷⁵.

La 26 mai 1941, Subinspectoratul Muncii Focșani cerea Prefecturii Județului Putna să aprobe această cerere, „*rugându-vă să binevoiți a-i da tot sprijinul și înlesnirile de transport pe C.F.R., pentru a ajunge el și familia lui în comuna din județul Constanța unde trebuie să fie recolonizat*”⁷⁶.

În anul 1942, autoritățile județene erau obligate să monitorizeze fluctuația numerică, domiciliul și situația materială a evacuaților din Cadrilater aflați în județul nostru. Astfel, la 30 martie 1942, Aristide Gafencu, prefectul județului Putna trimitea Biroului Refugiaților din cadrul Comisariatului General al Dobrogei o Adresă referitoare la această problemă: „*Avem onoare a vă comunica, că prefectura acestui Județ cu adresa N. 2.275 din 28 Ianuarie a. c. v-a înaintat un tablou nominal de evacuații din Dobrogea, stabiliți în raza acestui Județ, de la data evacuării până la 1 Februarie 1942.*

Din acest tablou rezultă că sunt: 35 capi familie cu 87 suflete, din care s-a făcut mențiunea că familiile de la pozițiile 10 și 26 sunt placate din Județ. În urma cercetărilor făcute, s-a constatat că într-adevăr familia de la poziția 26 este plecată definitiv – unde anume, nu se știe – iar cea de la poziția 10, s-a reîntors în Focșani, figurând iarăși în evidența acestei Prefecturi.

Totodată vă facem cunoscut că, pe timpul de la 1 februarie la 1 martie a. c., nu s-a prezentat decât familia agronomului Roman Marințescu, refugiat din Turtucaia – Durostor, compusă din soția, Elena, de profesiune casnică, împreună cu trei copii minori și anume: Luiza, Lidia și Veronica.

---

⁷⁵ Ibidem, f. 385.

⁷⁶ Ibidem, f. 384.

Deci, situația evacuaților din Cadrilater, în prezent, în județul Putna, se prezintă numeric, astfel: sunt stabiliți: 36 capi familie cu 84 suflete. Toți sunt plasați în ramurile de activitate, cari le-au avut înainte de evacuare”⁷⁷.

La 4 aprilie 1942, Prefectura Județului Putna cerea Preturilor și Polițiilor din teritoriu să pună în aplicare Ordinul Ministerului de Interne nr. 43.328 / 1942: refugiații din Ardeal și Cadrilater trebuiau înscrși la biroul populației, având în permanență asupra lor buletinul de înscriere. Bărbații cu vârste între 18 – 50 ani urmau a fi înregistrați la Cercul de Recrutare Putna⁷⁸.

În 1942, în Focșani, comparativ cu perioada anterioară, numărul evacuaților din Cadrilater stabiliți aici a crescut; astfel, în orașul de pe Milcov veniseră următoarele persoane: Constantin Antonescu din Bazargic, cu proprietăți la Odobești și Focșani; soția sa, Virginia Antonescu, profesoară; Dinulescu Nicolae, tot din Bazargic, funcționar; Nicolau Nicolae din Siliștea, funcționar; soția sa Nedelea casnică și Eugenia Manoliu din Bazargic, profesoară⁷⁹.

În același an, la Odobești s-au stabilit: Dumitru Serea cu soția, agricultori, evacuați din localitatea Cavanaugh, județul Caliacra⁸⁰; el se ocupa de o vie a Comitetului Național de Românilizare, pe care o luase în arendă⁸¹.

Tot în 1942, în Mărășești locuia, pe lângă Toma Secară din comuna Doimușlar din județul Durostor, care a muncit 36 ha teren arabil, efectuând lucrări în valoare de 1.800.000 lei și Roman Marintescu, cu soția și doi copii, din localitatea Cuoni din Vale, județul Durostor. Acesta a lucrat 10 ha teren, munca sa fiind evaluată

---

⁷⁷ S. J. A. N. Vn., fond Prefectura Județului Putna, dosar nr. 140 / 1942, f. 130.

⁷⁸ *Ibidem*, f. 133.

⁷⁹ *Ibidem*, f. 40.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 404.

⁸¹ *Ibidem*, f. 425.

la 500.000 lei ⁸². El a fost însoțit de tatăl său, Marințescu Stancu, pe care-l și întreținea ⁸³.

În 1942, la Bolotești locuiau următorii evacuați, stabiliți relativ recent: Paraschiv Staicu împreună cu familia, venit din comuna Musuflar ⁸⁴, județul Durostor, funcționar ⁸⁵; Bulete Vasile, cu soția și trei copii, funcționar, venit din localitatea Pierlâu Nou, județul Durostor.

În localitatea Colacu, șef de Post de jandarmi era Giriți Șerban, venit aici din satul Echimidia, comuna Giuleșchioi județul Durostor ⁸⁶, tot aici locuiau și Alban A. Vasile, cu soția și cei șapte copii ai săi, veniți cu toții din satul Geamimeti, comuna Cazaciclia, județul Durostor ⁸⁷.

La Copăcești se stabiliseră Damiescu N. Ion, funcționar (notar), cu soția și cei cinci copii ai lor; ei proveneau din comuna Arman Așiclar, județul Durostor ⁸⁸.

La Mărăști și-a fixat domiciliul Nicoară Costică, căsătorit, cu doi copii, fiind numit șef de Post de jandarmi. El provenea din comuna Arabagi, județul Durostor ⁸⁹.

La Scurta trăia și Petre R. Mihai, evacuat din comuna Acadânlar, județul Durostor ⁹⁰. Era administrator pe moșia Ecaterinei P. Ținți / Tzintzi ⁹¹, venind aici cu soția sa Sofia ⁹².

---

⁸² *Ibidem*, f. 14.

⁸³ *Ibidem*, f. 404, 411.

⁸⁴ *Ibidem*, f. 377.

⁸⁵ *Ibidem*, f. 402.

⁸⁶ *Ibidem*, f. 404.

⁸⁷ *Ibidem*, f. 419.

⁸⁸ *Ibidem*, f. 404, 409.

⁸⁹ *Ibidem*, f. 419.

⁹⁰ *Ibidem*, f. 466.

⁹¹ *Ibidem*, f. 468.

⁹² *Ibidem*, f. 71.

În februarie 1942, învățător la Suraia era Constantin Gheorghe Iordache, evacuat din satul Chemalchiri, comuna Arabagilar, județul Durostor ⁹³.

Evacuat din comuna Ceairlighiol, județul Caliacra, Plugaru Eremia a fost numit la Tulnici șef de Post de jandarmi, având gradul de plutonier ⁹⁴.

La Țițești își desfășura activitatea Grigore Alexe, evacuat din comuna Visichioi, județul Durostor. A lucrat aici ca factor P.T.T. ⁹⁵. Avea o soție și doi copii, lucrând o perioadă ca funcționar C.F.R. ⁹⁶.

În 1942, învățătoare la Vidra era Nicolau Eliza, evacuată din comuna Cociular, județul Durostor ⁹⁷.

O altă problemă care a stat în atenția autorităților locale, a fost aceea a acordării pentru evacuații din Cadrilater a despăgubirilor pentru recolte abandonate, pe bază de adeverințe.

În luna iulie, de exemplu, Secară Toma din Mărășești a primit 7.000 lei pentru 13 ha bumbac și 14 ha porumb deținute în Cadrilater ⁹⁸. La fel au stat lucrurile și în cazul lui Vasile Preghici, pentru 4,5 ha cultivate, dintre care 3 cu porumb ⁹⁹.

Fost „*primar de centru*” ¹⁰⁰ în comuna Acadânlar din județul Durostor, Petre R. Mihai era în 1942 administratorul moșiei Ecaterinei Tzintzi din comuna Scurta; solicitând Comisiei Mixte Româno - Bulgare 500.000 lei în contul averii rămase în teritoriul cedat (pământ arabil cultivat cu porumb și floarea soarelui), avea să primească doar 40.000 lei ¹⁰¹.

---

⁹³ *Ibidem*, f. 60.

⁹⁴ *Ibidem*, f. 419.

⁹⁵ *Ibidem*, f. 427.

⁹⁶ *Ibidem*, f. 404.

⁹⁷ *Ibidem*, f. 419.

⁹⁸ *Ibidem*, f. 362, 368.

⁹⁹ *Ibidem*, filă nenumărată.

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 597.

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 597 verso.

Pentru anul 1945, datele referitoare la evacuații din Cadrilater aflați în județul Putna sunt extrem de puține. La 12 septembrie 1945, de pildă, Vasile Bujilă din Focșani cerea Prefecturii aprobarea următoarei cereri: *„Subsemnatul Vasile Bujilă, învățător refugiat din Silistra, județul Durostor, cu onoare vă rog să binevoiți a-mi elibera o adeverință prin care să se constate că din octombrie 1940 până în prezent, am locuit cu familia, fiind trecut în tabelele de refugiați ale Prefecturii Județului Putna.*

*Cu deosebită stimă, învățător refugiat școala primară nr. 2 băieți, Focșani”*¹⁰².

Gheorghe N. Grosu, refugiat din orașul Balcic, a solicitat Prefecturii, la 7 octombrie 1945, un certificat de refugiat necesar celor doi copii ai săi; Neculai Gh. Grosu era student în București la Politehnică, iar Georgeta Gh. Grosu era elevă la Liceul Teoretic de Fete din Focșani, în clasa a VIII-a¹⁰³.

În anul următor, mai precis la 3 iulie 1946, același Gheorghe N. Grosu și soția sa Elena din Focșani solicitau Ministerului Agriculturii și Domeniilor, prin intermediul Prefecturii putnene, despăgubire pentru bunurile rămase în Dobrogea de Sud¹⁰⁴.

Problema despăgubirilor avea să se prelungească și în anul următor, după cum rezultă din Adresa din 16 decembrie 1946, trimisă Prefecturii putnene de către Direcția Lichidărilor din cadrul Ministerului Agriculturii și Domeniilor: *„Direcțiunii Lichidărilor din Ministerul Agriculturii și Domeniilor, cu sediul în București, Strada Speranței nr. 37, îi revine sarcina astăzi de a rezolva cererile coloniștilor evacuați din Cadrilater inclusiv plata avansului cuvenit pentru plată recoltelor abandonate.*

Pentru buna rezolvare a cererilor acestora și pentru ca cei în cauză să nu fie nevoiți a face deplasări foarte costisitoare, în afară de

---

¹⁰² *Ibidem*, dosar nr. 126 / 1945, f. 76.

¹⁰³ *Ibidem*, f. 85.

¹⁰⁴ *Ibidem*, dosar nr. 58 / 1946, f. 10.

greutatea transportului, Direcțiunea Lichidărilor a dat prin Presă și Radio, mai multe comunicate asupra modului de rezolvare.

În vedere că populația în cauză nu a luat cunoștință de aceste comunicări, se deplasează individual la București, fiind nevoiți a pierde mai multe zile, cum și eventual a se reîntoarce cu rezultatul negativ neavând acte complete.

Ținând seama că ne găsim cu un număr mare de cereri nesoluționate, depășind puterea de lucru a personalului, vă rugăm ca prin Preturi și Primării să aduceți la cunoștință tuturor refugiaților ce eventual se găsesc în cuprinsul județului Dvs., următoarele:

Plata avansului se suspendă pe intervalul de la 21. XII. 1946, până în ziua de 8. 1. 1947, interval de timp, în care nu se vor mai primi nici declarații.

Coloniștii vor trimite pentru completarea formularelor și ridicarea avansurilor; un delegat ce va avea ca justificare o împuternicire din partea colonistului, certificate de notar. Acesta va avea asupra sa – elemente necesare ca: numele și prenumele exact al colonistului – comuna de unde a fost evacuat și recolta abandonată de trei martori în fața notarului și certificată de acesta, de recolta abandonată, odată cu cari va prezenta și o copie certificată de notar, după actul de proprietate”¹⁰⁵.

Integrate mărturiilor arhivistice din întreg spațiul românesc, documentele vrâncene, relative la consecințele teritoriale, economice, sociale și umane ale evenimentelor din vara și toamna anului 1940, relevă o anume specificitate în atitudinea și înțelegerea autorităților locale față de problematica impusă de evenimente.

Izvorul acesteia se regăsește pe planul superior al conștientului colectiv, rod al durabilității simțământului național, cu rădăcini adânci în locul și rolul Focșanilor și Județului, determinate istoricește și geografic de situarea lor pe harta țării, în desfășurarea evenimentelor din a doua jumătate a secolului al XIX-lea (1859 - Unirea Principatelor Române; 1862 – Unificarea administrativă a

---

¹⁰⁵ *Ibidem*, f. 18.

orașului Focșani; 1877 - Independența de Stat a României) și din deceniul al doilea al secolului al XX-lea (1916 - 1917 - Războiul de Întregire a Neamului, cu Județul Vrancea - Ținut al Jertfei și al Biruinței; 1918 - Desăvârșirea Unității Naționale).

Din perspectiva acestei realități de conștiință și spiritualitate românească, trebuiesc înțelese, evaluate și apreciate, pe ambele planuri - istoric și sentimental, mărturiile locale redată luminii tiparului, vădit impresionate prin claritatea mesajului, însemnând sprijinire, implicare, determinare în rezolvarea tuturor aspectelor ce țineau de viața românilor evacuați din Cadrilater.

Atât de concrete și limpezi în conținut, atât de diverse și numeroase în aria de cuprindere socio - economică și umană, mărturiile de mai sus se subsumează aceleași certitudini, aceluiași simțământ al solidarității românești în vremuri de restriște.